

Drengenes identificeringer og skolekultur - den oplagte vej til marginalisering?

Steen Baagøe Nielsen

Lektor, PhD

Leder af Center for Velfærd, Profession og Hverdagsliv

Institut for Psykologi og Uddannelsesforskning

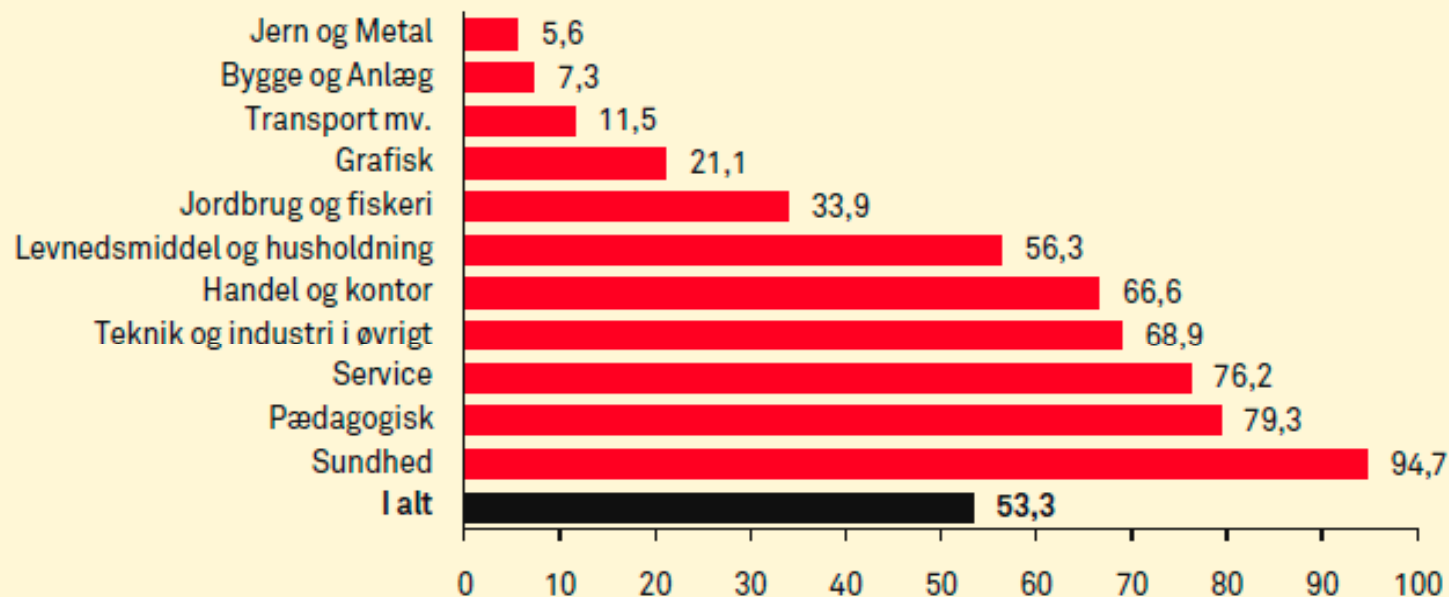
Roskilde Universitet

Det kønsopdelte uddannelsesvalg

HELLERE BØRN END BYGGEPLADS

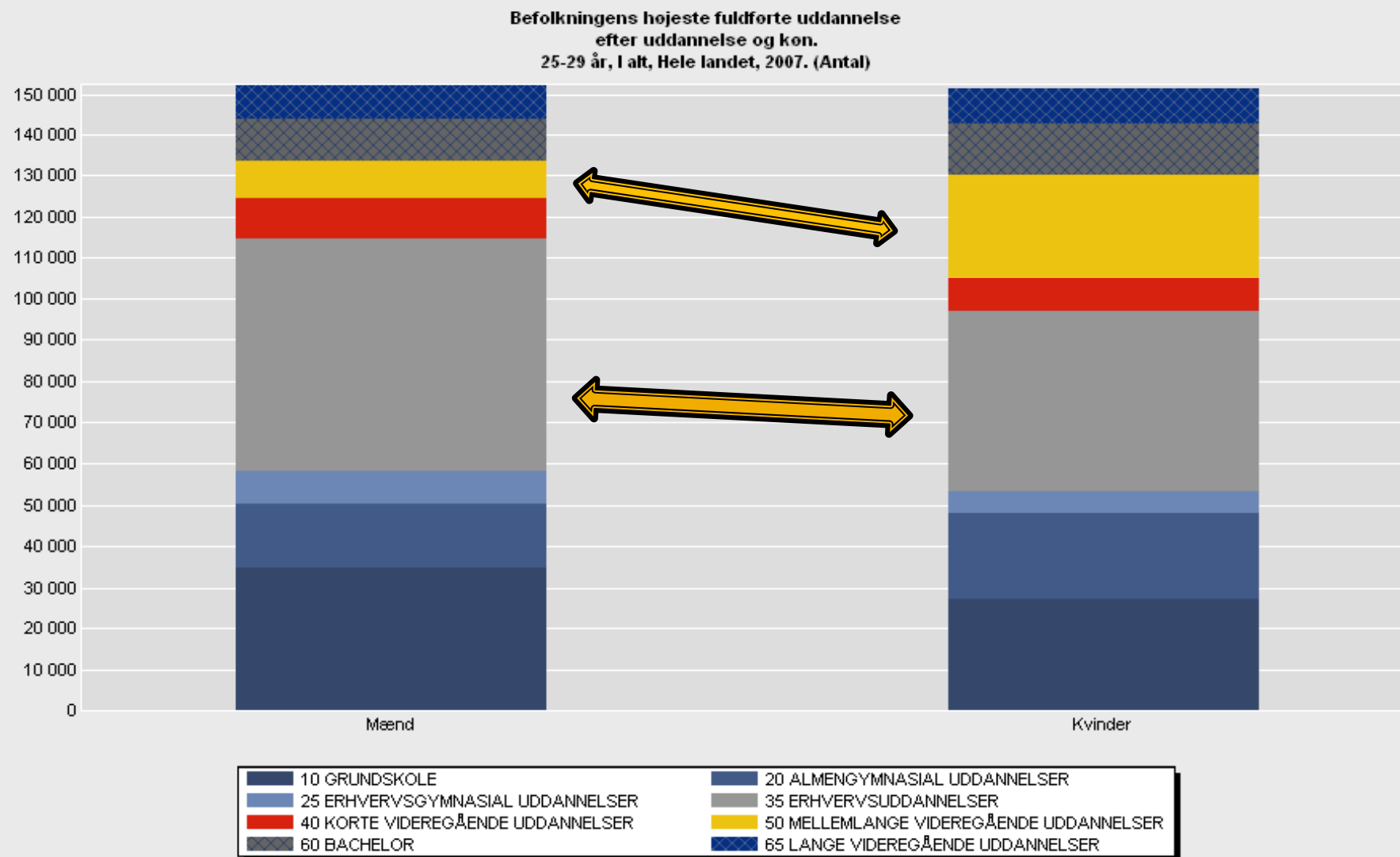
I 2008 gennemførte knap 30.000 unge en erhvervsuddannelse. Kønsfordelingen på erhvervsuddannelserne er ulige afhængig af område. På Jern og Metal – blandt andet smed og svejser – er kun 5,6 procent kvinder. Til gengæld er erhvervsuddannelser inden for pædagogik og sundhed totalt domineret af kvinder.

Andel kvinder på fuldførte erhvervsuddannelser i 2008 fordelt efter område (i procent).

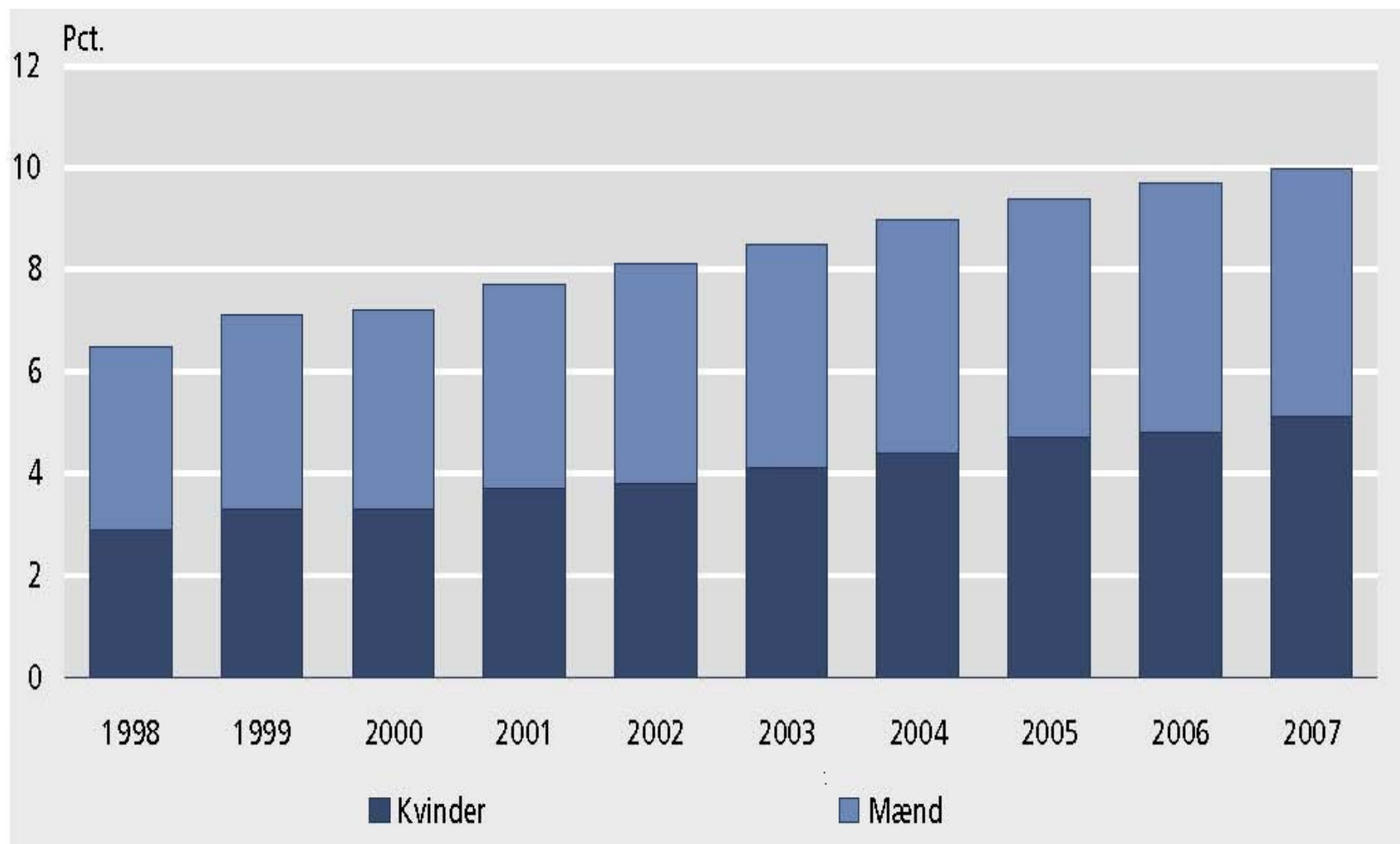

KILDE | Statistikbanken, Danmarks statistik og LO-Dokumentation 2009 'De kønsopdelte uddannelsesvalg. Malerfaget, SOSU-faget og el-faget'.

Det kønsopdelte uddannelsesvalg: 25-29 åriges højest gennemførte uddannelse i 2007

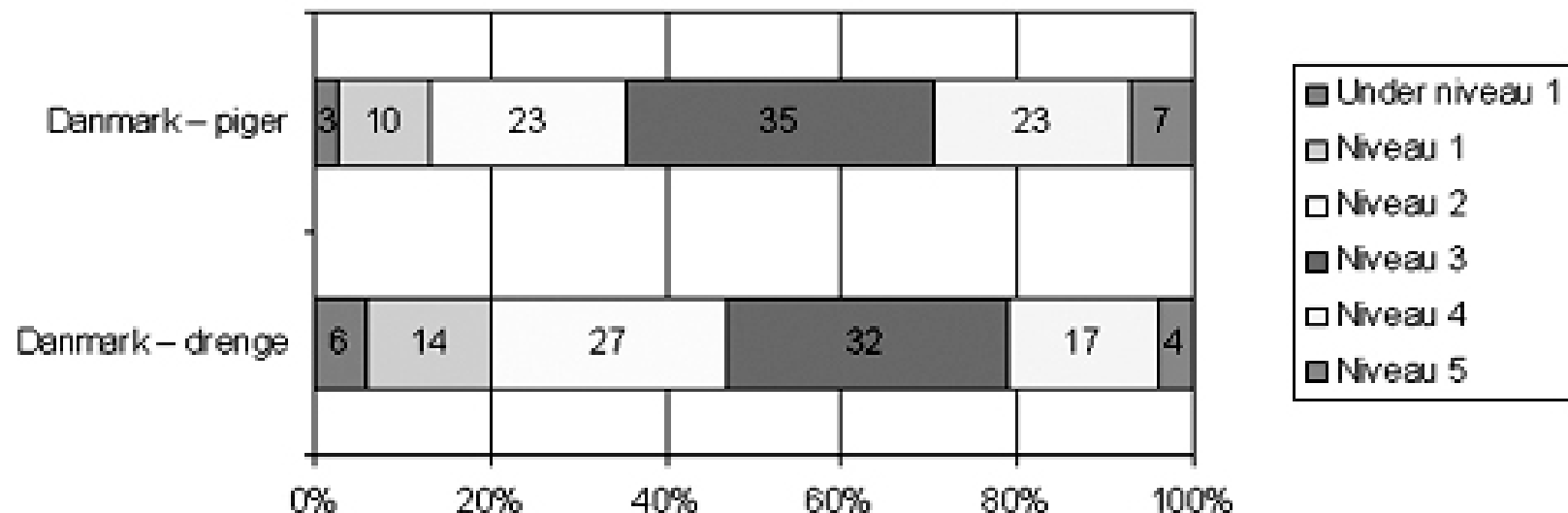

Andelen af 30 årige med lang videregående uddannelse fordelt på

Hvilke forskelle er væsentlige?

- Behov for at se differentieringer mellem drenge - og mellem piger

Læseresultater i *PISA 2003*. 15-16-åriges læsning.

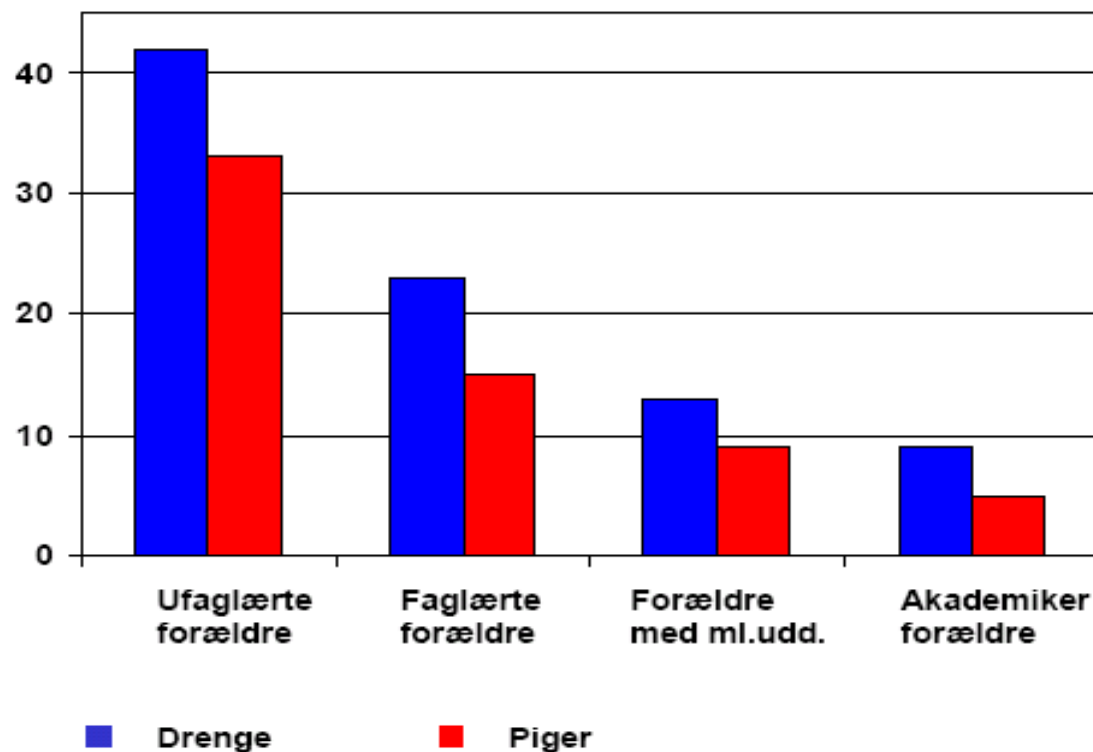
Procent elever fordelt på læseskalaens niveauer opdelt på køn.

Fra **Jørgen Balling Rasmussen (2005) Piger og drenge i PISA i Uddannelse 02/2005.**

Kønsforskelle og social skel

Via Lars Olsen, 2009

Andel 25-årige der ikke har en ungdomsuddannelse og heller ikke er i gang

Kilde: Danmarks Statistik

Jobønsker som væsentlige parametre i uddannelsesvalg

Unge jobønsker - Top 10 iflg. CEFU, 2009

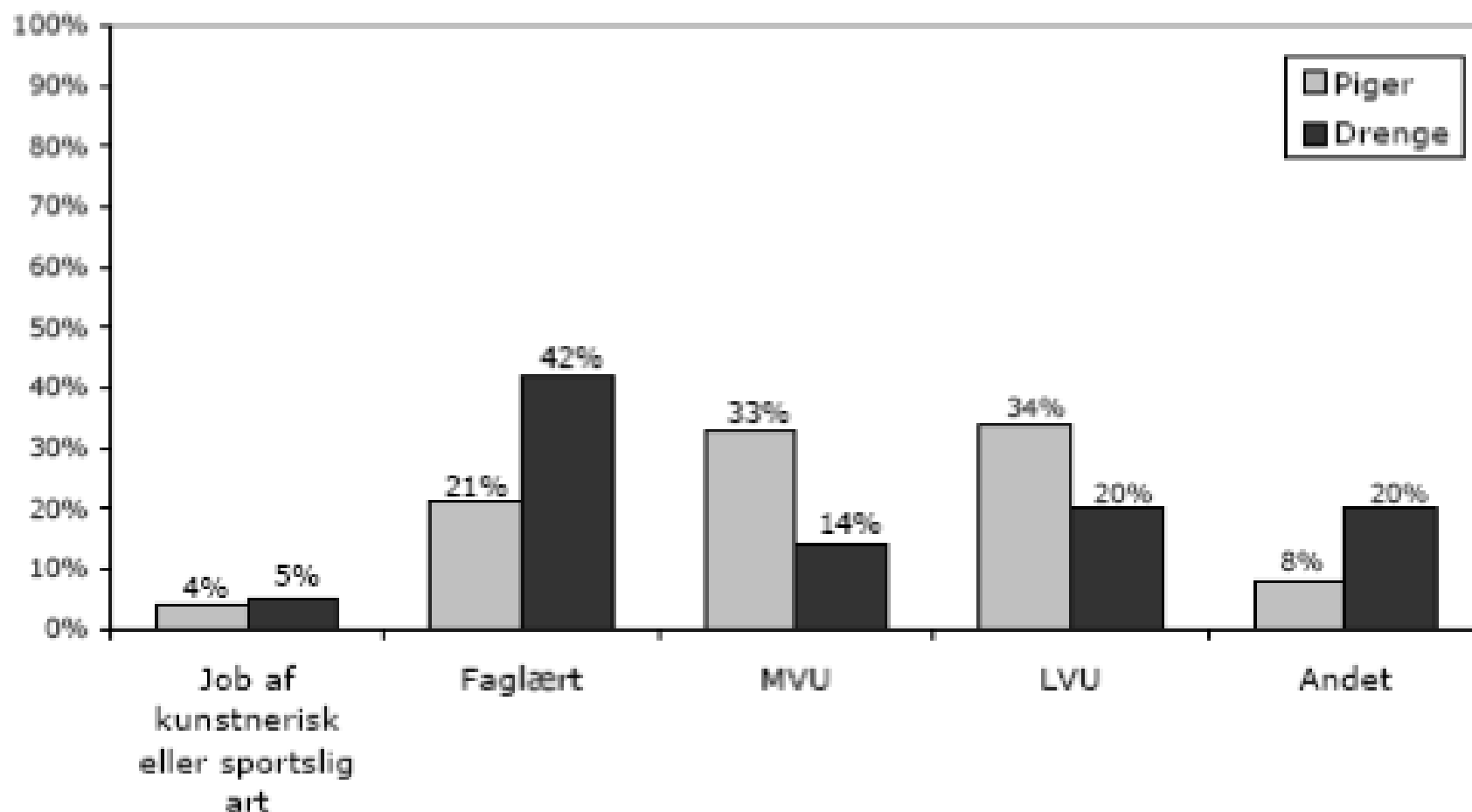
Piger

1. Pædagog
2. Sygeplejerske
3. Frisør
4. Journalist
5. Psykolog
6. Advokat
7. Dyrlæge
8. Læge,
Lærer
9. Politibetjent
10. Fysioterapeut

Drenge

1. Ingeniør
2. Tømrer
3. Journalist
4. Politibetjent
5. Elektriker
6. Arkitekt,
revisor,
musiker
7. Advokat/læge/
kok
8. Automekaniker,

Uddannelseskrav knyttet til de unges drømmejob (Pless & Katznelson, 2005)

Drenges veje – og de 'oplagte' valg

- Uddannelsesvejen 'opleves som et oplagt valg':
 - Den unge er 'ikke i tvivl' eller 'forstår det nødvendige valg'
 - Valget bekræftes ofte af familie og venner som det 'fornuftige' eller 'det der lige er dig'
 - Det understøttes ofte af fx vejledere som et 'realistisk' valg

Drenges veje – og de 'oplagte' valg

- Horisonten for valget afspejler dét, der socialt er 'lagt op til':
 - Genspejler oftest familiens uddannelsesforudsætninger og kønnede karriereorienteringer
 - De unge følges med dem, som ligner dem selv
 - Formidles ofte via uudsagte sociale og kønnede forventninger blandt venner og familie mv.

Den oplagte valg - ud af skolen

Erhvervsorientering i skolen
- gennem anti-skole-kultur

Den skjulte læreplan: We don't need no education...

Anti-skole-kultur er fortsat en velkendt og grundlæggende del af skolen. Akademisk stræben 'policies' i gruppen.

Modstand mod 'uddannelsesvejen' er en accepteret og veletableret social strategi for de som 'vil andre veje':

Skolen fungerer - i sociologisk forstand - foruden at være kvalificerende mv...

som socialt opdelende, sorterende og allokere
(tildeler plads) til industrisamfundets arbejdsdelinger

Anti-skole-kultur som forventet og understøttet maskulinitetsskabelse i skolen

En gruppe af 'raske drenge' forventes tidligt at opføre sig på måder, som set ud fra skolens formelle formål er 'urolige' eller marginale.

De mangler sociale kompetencer(!?)

Men langt op i uddannelsessystemet og i dele af arbejdslivet er det ofte en dominerende og fuldt acceptabel kultur

- selv om den i det post-industrielle samfund er dequalificerende
- og efterhånden indebærer begrænsninger i deres individuelle uddannelsesmuligheder

Anti-skole-kultur som maskulinitetsskabende dynamik

- Sociale spilleregler og kompetencer opbygges omkring aktive identificeringer i og gennem en anti-skole-kultur
- som indeholder legitime *arbejdsorienteringer*.
 - og indeholder maskuline identificeringer, der indebærer en aktiv maskulinitetsskabelse.

Anti-skole-kultur som maskulinitetsskabende dynamik

Skolen formår ikke at bryde den, men vil ofte understøtte denne skolekultur og dens identificeringer.

Den tjener til at fastholde (eleverne i) en anti-skole-kultur.

Udfordringer og spørgsmål?

- Hvordan engagere drengene og overkomme de sociale **krav om** modstand?
- Er 'rollemodeller' svaret – eller en del af problemet?
- Hvordan benytte og kanalisere de 'drengede' arbejdsorienteringerne ind i uddannelse?
- Hvordan udvikle måderne at være dreng i uddannelsessystem?

Det nødvendige og realistiske valg!?

Omar, der efter skolepraktik endelig var kommet i lære som mekaniker, men netop har mistet sin praktikplads: *Jeg har **altid** lavet cykler og knallerter - og alt muligt. Såh... jeg har valgt mekaniker. Jeg havde også tænkt mig at blive politimand. Men dér havde jeg det svært med [det] skriftlige. Så jeg valgte mekaniker.*

Nogen gange kan man godt sige, at det handler om penge også, ik'. For mig handler det ikke [om det]!

Det er bare den uddannelse, jeg har villet ha', siden jeg var lille. Det jeg har ønsket mig, ik'.

Det er jo uddannelsen, der er det vigtigste for fremtiden. Man ved jo ikke, hvad der sker om fem år, altså.

Kan man(d) bare vælge frit?

- En ung mand, der har valgt at læse til pædagog, fortæller tøvende:
"...min far, han var sgu ret skuffet... på en eller anden måde. Jeg tror stadig han håber på, at jeg skifter til ... folkeskolelærer... i det mindste... Han ville aldrig finde på at ansætte en pædagog! Han føler vel også, at det er meget sådan... jeg ved ikke... om det er lidt for bløde idealer til at det ikke helt kan hænge sammen med hans hardcore forretningsverden"

Konklusioner ?

- Stoppe panikken over (alle) drenges præstationer (- fremkaldt af generaliserede kvantitative data)
- Forstå 'maskulinitetsskabelse' som et aktuelt og historisk projekt: Se ikke 'drenge' som 'tilstand' eller køn som nogen for altid etableret eller som fastlåste entydige egenskaber.
- Se (visse) drenges vanskeligheder i skolen som udtryk også for almen social eksklusion og social sortering i skolen, som får et kønnet udtryk.
- Anerkend drengenes forskelligheder – deres forskellige udfordringer og ressourcer.
- Og lyt til deres egne erfaringer og orienteringer